

In memmoriām

Prof. Dr. Florin D. Badea (1931-2014)

As dori să evoc un coleg și prieten, profesorul Florin Badea, într-un stil mai personal decât se obișnuiește în prezentările personalităților care au ilustrat chimia românească.

Acum 65 de ani, în 1949, soarta a strâns împreună un pumn de semințe – studenți și studente – candidații admiși la Facultatea de Chimie Industrială din Institutul Politehnic București. În anii care au urmat, am fost pregătiți ca să fim presărați pe diferite ogoare ale chimiei și sa rodim acolo. Deși la terminarea pregătirii, unii s-au chemat ingineri chimiști iar alții metalurghi, n-am uitat ca începuserăm împreună. Cu toții urmam să sfârșim, mai devreme ori mai târziu, pe diferite meridiane, în aceeași glie.

Lui Florin Badea soarta i-a hărăzit un viitor care apărea foarte luminos la început. Fire poetica și romantica, gusta poezia și literatura, cum mi-am putut da seama curând după începerea facultății, când, în conversațiile prin care s-a consolidat prietenia noastră, mi-a recitat o strofă a poetului american Longfellow:

Ships that pass in the night and speak each other in passing;
Only a signal shown and a distant voice in the darkness;
So on the ocean of life we pass and speak one another,
Only a look and a voice; then darkness again and a silence...

Ne asemuiam în multe privințe, iar un coleg al nostru – “pictorul-inginer” Radu Costinescu – ne-a și plasat alături într-un desen făcut de el (o ironică alegorie ce amintea de Dante și Virgiliu în călătoria lor spre infern) pentru gazeta de perete a anului III al Facultății de Chimie Industrială. Legăturile noastre de prietenie s-au consolidat și în timpul verilor, la practicile industriale sau în cele trei luni de pregătire militară.

În acea perioadă, profesorii de la Facultatea de Chimie Industrială includeau pe Petre Spacu (chime anorganică), Neculai Racliș (matematică), Margareta Giurgea (fizică), Mircea N. Iorga (geometria descriptivă), Emilian Bratu (ingineria chimică), Ecaterina Ciorănescu, (compuși farmaceutici) și academicianul Costin D. Nenișescu (chimie organică). Mai mulți dintre aceștia (profesorii Petre Spacu, Margareta Giurgea, Emilian Bratu, Ecaterina Ciorănescu-Nenișescu) aveau să devină membri ai Academiei Române în anii viitori.

Din promoția noastră, mai mulți studenți au devenit cadre didactice la Politehnica bucureșteană: la Facultatea de Chimie Industrială, pe langa noi doi de la Catedra de Chimie Organică, la catedra de chimie anorganică a funcționat Eugen Pincovski, la catedra de inginerie chimică Cornelia Florea-Balaban, (după căsătoria noastră din 1954), iar la Facultatea de Metalurgie Nicolae Petrescu.

După absolvire, Florin Badea a fost reținut ca asistent universitar prin repartii guvernamentală la Catedra de Chimie Organică, unde și-a luat doctoratul în 1965 sub conducerea lui Costin D. Nenișescu (1902-1970), cel mai mare chimist pe care l-a avut România. Asistenții îndrumau studenții la orele de laborator. De asemenea, ei conduceau seminariile ce ușurau procesul de învățare, arătând legăturile între diferitele clase de compuși organici, înlănțuite prin sistemul introdus de profesorul Nenișescu în “magistralele” sale lecții predate de la catedră, ilustrate prin experimente demonstrate în fața studenților, și înșiruite în cursurile tiparite în ediții successive. După promovarea lui Florin Badea ca șef de lucrări în 1963 și conferențiar în 1969, accesul la rangul de profesor universitar a devenit practic inexistent până în 1990, deși din 1966 el ținea cursuri apreciate de toți cei care le audiau: cursurile de chimie organică, mecanisme de reacție, stereochemie, compuși naturali, produși farmaceutici. Între anii 1990 și 2001, în fine în calitate de profesor la Politehnica bucureșteană, Florin Badea a condus 14 lucrări de doctorat. A ținut și cursuri în limba franceză la departamentul de limbi străine. Din 2001 a rămas ca profesor consultant. În toată activitatea sa, a fost un cadru didactic eminent, apreciat și apropiat de studenți și doctoranzi.

În cercetările întreprinse încă din perioada doctoratului, Florin Badea combina îndrăzneala creatoare cu rigoarea omului de știință, biziindu-se pe ceea ce se poate demonstra experimental în laborator. A publicat 11 articole în calitate de colaborator al profesorului Nenișescu, cu descoperirea unei metode de a prepara triacetoxi-borohidru de sodiu (un nou agent de hidrogenare a compușilor organici nesaturați); o nouă metodă pentru generarea de dihalocarbene în mediu acid; noi reacții de eliminare de hidracizi din derivați dihalogenați. Pentru aceste ultime cercetări, Florin Badea a fost distins în 1966 cu Premiul de Chimie pentru Cercetare al Academiei Române.

În numeroase alte articole (din totalul de 150 de publicații științifice apărute în periodice științifice recenzate), profesorul Badea a îmbogățit cunoștințele despre mecanismele unor reacții organice (solvoliza sistemelor 2-ariletanice, reacții de deschidere a ciclurilor triatombice tensionate, reacții de transfer monoelectronic, activarea unor legături covalente prin sonochemie).

În 1970-1971, profesorul Badea a efectuat la Universitatea din California la Los Angeles o specializare în colectivul de cercetare al profesorului Donald J. Cram, care urma să devină în 1987 laureat al Premiului Nobel pentru cercetări ce au contribuit la chimia supramoleculară. Dr. Florin Badea a publicat împreună cu Prof. Cram un articol privind deschideri ale inelului ciclopropanic. În 1972, Florin Badea a fost invitat de profesorii Schröder și Criegee să țină conferințe la Universitatea din Heidelberg. După 1990 a mai efectuat deplasări în Germania și Statele Unite pentru a participa cu comunicări la conferințe științifice. Însă cele mai apreciate colaborări cu străinătatea le-a avut cu mai multe universități japoneze în 1995 și 1998, soldate cu articole publicate în colaborare cu profesorul Tashiro de la Universitatea din Fukuoka.

Alături de predarea cursului despre mecanismele reacțiilor organice, profesorul Badea a publicat o carte amplă intitulată “Mecanisme de reacție în chimia organică” în Editura Științifică București (editia I-a, 1971, editia II-a, 1973) tradusă în 1974 în engleză, Abacus Press. În colaborare cu Dr. F. Kerek, a publicat o alta carte amplă intitulată “Stereochemie” (Editura Științifică, 1974) urmată de alte două cărți mai modeste ca amploare, “Structura chimică și stereochemie” în 1981 și “Reactivitate chimică și stereochemie” în 1982, ambele la Editura Științifică și Enciclopedică. În 1986, în colaborare cu Dr. I. Schiketanz, a publicat la aceeași Editură o ultimă carte, “Chimie organică prin probleme”.

Viața însă i-a rezervat încercări dure și dureroase. Le-a înfruntat cu tărie, dar a suferit mult. Pentru prietenii lui de o viață, ca și pentru generațiile de studenți pe care i-a format, amintirea profesorului Florin Badea va dăinui și-i va inspira.

Acad. Alexandru T. Balaban